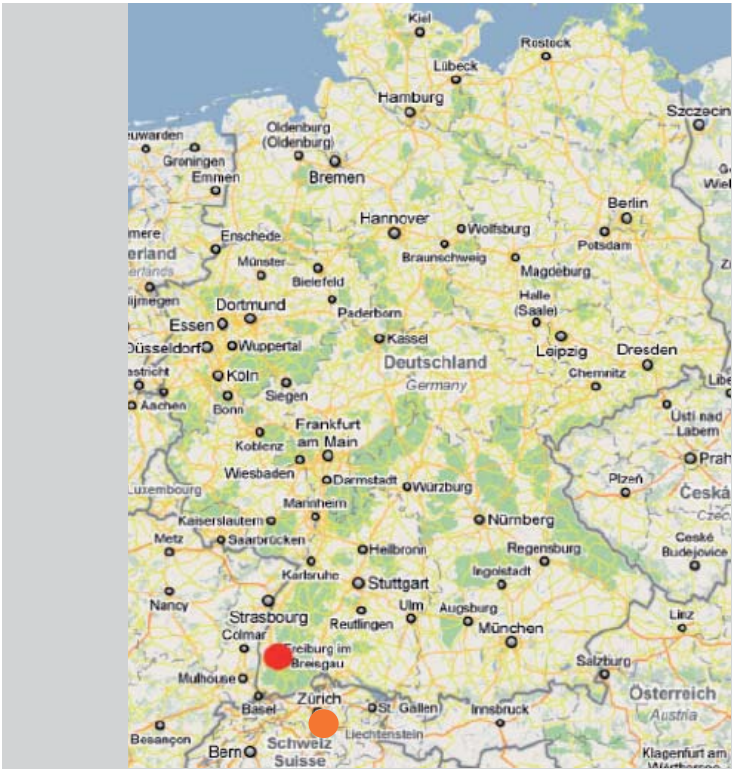

STUDIETUR

FREIBURG & ZÜRICH

SØNDAG DEN 11. SEPTEMBER - TORSDAG DEN 15. SEPTEMBER

SOLAR CITY COPENHAGEN

FREIBURG

MANDAG DEN 12: ANKOMST

HOTEL MINERVA
Poststraße 8, Freiburg
Telefon +49 761-386490
www.minerva-freiburg.de

9:39
ANKOMST Freiburg HBF
Hotellet ligger 5-10 minutters gang fra stationen.

CHECK IND og aflever bagagen.
Hotellet udleverer gratis billetter til offentlige transportmidler, som I skal bruge på eksursionerne begge dage.

11-17
EKSKURSION
Dagens program starter med en introduktion i Solar Turm, Friedrichstr. 51, der ligger tæt på hotellet (se kortet).

19:00
MIDDAG
Restaurant Drexler ligger i samme gade som hotellet, på modsatte side af vejen.

Kort over: station - hotel - Solar Turm - restauranter

Kort over: Freiburg

FREIBURG

MANDAG DEN 12: EKSKURSION

11:00

INTRODUKTION

Solar Turm, Friedrichstr. 51 (Solar Class Room)

Her venter jeres guide:

Hans-Jörg Schwander : 0049 (0)173 8918234

SOLAR REGION FREIBURG

Fra miljøbevægelse til Solar City. Om Freiburgs klimamål og rolle som drivkraft for anvendelse af vedvarende energi. *(Oplæg)*

12:15 *Frokost*

13:30

WILMERSDORFERSTRASSE

De otte-etagers boligblokke fra 1970 blev energirenoveret i 2000.

Tagfladens 310 m² solvarmeanlæg dækker 28% af det årlige varmtvandsbehov i de to boligblokke, og 13% af el-forbruget dækkes vha. 229 m² facadeintegrerede solceller.

Byggeriet modtog i 2002 den tyske arkitekt forenings facadepris.

14:15

BUGGINGERSTRASSE 50

Energirenovering fra 2010 af boligbyggeri fra 1970'erne, hvor varmemforbruget forventes reduceret med 80%.

15:00 *Kaffepause*

15:30

RIESELFELD

Rieselfeld-distriktet er et byudviklingsprojekt med ca. 10.000 indbyggere.

Alle huse er bygget som lavenergibygninger, og mange med solceller og solvarme.

Rieselfeld bliver udviklet i tæt samarbejde med beboere, sociale organisationer og bystyret. Der laves bl.a. forskellige foreninger, der står for en række projekter i bydelen, og disse projekter er med til at forme det liv, der finder sted i Rieselfeld.

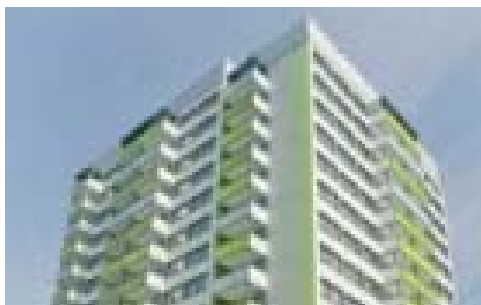
16:30

SOLAR-FABRIK AG (ses udefra)

Fabrikken får dækket hele sit energibehov af vedvarende energi (3000 m² produktion og kontorareal). Fabrikken demonstrerer fire forskellige former for bygningsintegration af solceller:

- integreret i glasfacaden,
- som udvendig solafskærmning,
- monteret i tagvinge,
- som et fritstående felt (facadeforlængelse).

17:00 *Turen slutter: retur til hotellet*

FREIBURG

TIRSDAG DEN 13: EKSURSION

9:00

AFGANG PÅ EKSURSION

Jeres guide afhenter jer på hotellet:

Erhard Schulz: 0049 (0)170 333 22 13

HOTEL VICTORIA

Bæredygtigt hotel med solvarme, solceller og byvindmøller på taget. Træpillefyr, grundvandskøling og energibesparende foranstaltninger.

10:00

VAUBAN

Det forhåndværende militærområde er omdannet til den miljøvenlige bydel Vauban, hvor visionen er miljømæssig, økonomisk og social bæredygtighed. Her tager borgerne aktivt del i beslutningsprocesser, bygningerne er energibesparende og gaderne bilfri.

10:30 Kaffepause

11:00

INNOVATIVE BOLIGBEBYGGELSER I VAUBAN

- **Bebyggelse for flere generationer**
Opført iht. "40 kWh/m² standard" af det primære energiforbrug. Projektet kombinerer andelsboliger, socialt boligbyggeri og et område for beboere med Alzheimers.
- **Bebyggelse for allergikere**
Boligblok opført i træ efter passiv standard, med sunde og økologiske materialer.
- **Socialt boligbyggeri**
Boligprojektet med 200 indbyggere i alle aldre.

12:00 Frokost

13:15

HELIOTROP (ses udefra)

PlusEnergi: solcellerne på taget producerer mere energi end bygningens forbrug. Passiv solvarme udnyttes optimalt ved at selve huset roterer med solen.

14:00

SOLAR HOUSING ESTATE

- **Sonnenschiff**
Integreret kontor- og forretningsbyggeri, opført med energibesparende konstruktion og teknologier, bl.a. faseskiftende materialer.
- **EnergiPlusHuse**
Begrebet er opfundet af arkitekt Rolf Disch, der har tegnet bebyggelserne og ligeledes Heliotrop. Energiplushusene har solcelletag, og er en del af Solarsiedlung, et kompleks med 58 boliger, der producerer mere energi end de forbruger.

15:00 Turen slutter: retur til hotellet

ZÜRICH

ONSDAG DEN 14.9: ANKOMST

Hotel ADLER,
Rosengasse 10
Telefon +41 442669696
www.hotel-adler.ch

AFREJSE FRA FREIBURG:

8:02

ANGANG med tog fra Freiburg HBF

10:00

ANKOMST Zürich HBF

Hotellet ligger 10 min. gang fra stationen
(se kortet).

CHECK IND og aflevering af bagage.

11:45-16:30

EKSKURSION med bus

19:00

MIDDAG på CAFÉ TERRASSE, Limmatquai 3

TORS DAG

Afrejse fra hotellet ca. 11:00

(det præcise tidspunkt får I dernede).

Indcheckning åber 11:50 i lufthavnen

ZURICH

ONSDAG DEN 14.9: EKSURSION

Marché

Sunny Watts

Sunny Watts

Segantinistrasse - før

Segantinistrasse - efter

Beirmensdorferstrasse

10:45

AFGANG MED BUS PÅ EKSURSION

11:30

Rundvisning og frokost på Marché .

Sigrun Rottensteiner møder os der, og følger os rundt resten af dagen.

MARCHÉ

Kontorbygning i tre etager. Virksomheden sælger økologisk mad og filosofien om bæredygtighed har afspejlet sig i udformningen af kontorbygningen, som er opført af præfabrikerede vægelementer i træ, med kælder og trapper i beton. Bygningen fremstår som et af de første eksempler på en 0-energi kontorbygning.

Bygningens solenergianlæg består af solceller, der udgør bygningens sydvendte tagdækning. Udover solceller er der opsat solenergiabsorberende solafskærmning i facaden mod syd: et translucent vindue med væske mellem to lag glas. Materialet udnytter faseskiftet mellem væske og fast form til henholdsvis at akkumulere og afgive varme.

12:30

Frokost i Marché med guiderne (*mulighed for spørgsmål*)

BOLIGBEBYGELSEN SUNNY WATTS

Det nyopførte 0-energi boligbyggeri lever op til det strenge MINERGIE®-P certificeredemiljømærke, hvilket i dette tilfælde betyder, at der ikke kræves fossile brændstoffer som olie eller naturgas. I stedet har boligblokke ne **solceller** på tagene, solfangere og varmepumper, og er opført i sunde materialer og med "komfort-ventillation", der er særlig velegnet til allergikere.

SEGANTINISTRASSE

Pilotprojekt indefor avanceret boligrenovering med solenergi og præfabrikerede byggeelementer i træ. MINERGIE®-P certificeret. Modtog den schweizisk Solar-prisen 2010.

BIRMENSORFERSTRASSE

Renoveringsprojekt og udvidelse af boligen, 2010-2011 Træbeklædt element med alt integreret, er koblet på eksisterende byggeri. MINERGIE-P®-certificeret.

16:30-17:00 Turen slutter (ca.)

SPISESTEDER

MANDAG & TIRSDAG & ONSDAG

HER SPISES MANDAG KL. 19

RESTAURANT DREXLERS, Rosastraße 9

www.drexlers-restaurant.de

Drexlers koncept er enkel mad, gode lokale råvarer og gastronomisk kvalitet til forholdvis lave priser. Der er mulighed for at prøve lokale vine, for Drexlers åbner hver aften en række vine, som sælges i alle størrelser, helt ned til smagsprøver på 1 dl. Den lille restaurant ligger skråt overfor hotellet.

Menu

Der er bestilt dagens 3-retters menu. Den skifter hver dag, og kendes derfor ikke på forhånd.

HER SPISES TIRSDAG KL. 19

OBERKIRSCH WEINSTUBE, Münsterplatz 22

www.hotel-oberkirch.de

Oberkirch Weinstube har i 250 år ligget centralt på Münsterplatz i Freiburg, og her serveres lokal mad og vin. Her er weinstube med træpaneler, restaurant og udendørs sommercafé. Restauranten ligger i den gamle bydel, Altstadt.

Menu

*Rinderkraftbrühe mit Gemüsestreifen,
Geschmorte Kalbsbraten in Estragonrahm-
soße mit Gemüse vom Markt und Kartoffel-
kroketten,
Quarkkrem mit Orangensoße.*

HER SPISES ONSDAG KL. 19

CAFÉ TERRASSE, Limmatquai 3, Zürich

www.cafe-terrasse.ch

Café Terrasse ligger ved Bellevue med udsigt over floden Limmat. Her er cafe, restaurant og udendørs terrasse. Maden er italiensk/middelhavskøkken, og Zürichs bedste kaffe skulle efter sigende serveres her.

Menu

*Kalbsschnitzel MIT Balsamicosauce, Taglierini
und Spinat
Orangen-Caramel-Crêpes mit Vanilleglace*